

Lærervejledning - Online4ever:

Ved hjælp af videoerne på Online4ever håber vi, din klasse kan komme til at diskutere og tænke over en række webetik-emner. Der er ingen rigtige svar, men vi har lavet en vejledning med spørgsmål, det kunne være en god ide at få vendt. Oplæggene fungerer bedst på Smartboard, men man kan sagtens arbejde med dem uden. Under hver video er der et par simple spørgsmål som kan sætte diskussionen i gang, og i denne lærervejledning findes yderligere spørgsmål, som kan være med til at få uddybet emnet.

Det er en god ide at få eleverne ud på gulvet, når de tager stilling til et spørgsmål. Der kunne fx være fire skilte på gulvet, hvor man stiller sig, alt efter hvor enig man er med udsagnet (meget uenig, uenig, enig, meget enig). Eksempel:

“Hvad gør, at beskeder i chat eller sms let kan misforståes?” ændres til “Chatten svarer til at snakke ansigt-til-ansigt med en person”, og eleverne stiller sig ved de skilte, der svarer til deres opfattelse.

Ud fra vores erfaringer er det vigtigt, at samtalen tager udgangspunkt i, at der er rigtig mange gode ting ved brugen af nettet, sociale netværk og mobiler. Den løftede pegefinger åbner sjældent mange ører, og børnene vil helt sikkert have et cyberliv alligevel. Derfor er det bedste udgangspunkt for eksempelvis snakken om fremmede på nettet, at det er fedt at man kan møde nye venner på nettet. Selv om snakken starter der, kan det dog sagtens lade sig gøre at skabe nogle gode ideer til, hvor meget information man bør dele på nettet eller hvordan man bedst mødes IRL (In Real Life).

Ud fra spørgsmålene håber vi eleverne får en god snak om hvad der er god stil og hvad der ikke holder på nettet. Dette gælder både den enkeltes adfærd samt hensynet til andre i gruppen. Forhåbentlig er der også mulighed for at du som lærer bliver en smule klogere på eleverne og deres liv på nettet. Ideelt set kan der i fællesskab formuleres nogle tommelfingerregler, som kan hjælpe eleverne med at undgå konflikter på nettet (“Det er ikke god stil at uploade billeder af andre uden at spørge om lov” eller lignende).

Emnerne er opdelt for at strukturere samtalen og give mulighed for at vælge emner særligt ud. Vores kommentarer i boksene og de supplerende spørgsmål nedenunder er ment som inspiration til yderligere diskussionen. Hvordan du griber emnerne an, med fællesdiskussion, gruppearbejde eller skriftlige svar som udgangspunkt, er op til dig og klassen. God fornøjelse!

Emne 1: Chat og SMS (video - “Sproglige misforståelser”)

Det er ikke helt det samme at skrive beskeder eller chatte, som det er at tale ansigt-til-ansigt, fordi man ikke kan pejle modpartens humør og intention. Mange oplever misforståelser som giver anledning til konflikter, ekskalerende rygter, fejlfortolket ironi mm.

Spørgsmål til diskussion:

- Hvad gør, at beskeder i chat eller sms let kan misforståes? Diskuter hvad forskellen på elektronisk og IRL-kommunikation er, eksempelvis tonefald, smil, kropssprog osv.
- Hvordan viser man ironi eller om noget er for sjov/alvor i beskeder? Når man netop ikke kan bruge de ovenstående virkemidler, kan ironi meget let misforståes.
- Kan en smiley gøre en led besked mindre led? Hvis man ikke har samme opfattelse af intentionen, kan smileyen måske opfattes som "smiler af" frem for "smiler til", særligt blandt de yngre børn.

Emne 2: IRL og nettet - (video - "Mødes med en fremmed")

Børn tænker ikke altid over hvem der er bag profilbilledet, og kan derfor risikere at komme i kontakt med børnelokkere. Giv børnene metoder til at gennemskue falske profiler på Facebook og andre sider, eller huskeregler som skal følges hvis man vil mødes i virkeligheden.

11 % af de danske børn mellem 9-16 har mødt en fremmed internetkontakt i virkeligheden. I halvdelen af tilfældene er forældrene ikke klar over, at mødet har fundet sted. Hvis børnene har fået forbud, er de måske nervøse for at fortælle forældrene om mødet. Husk på at eleverne også kan møde tusindvis af børn på deres egen alder med fælles interesser.

Spørgsmål til diskussion:

- Kan i udregne måder, hvorpå man kan sikre sig, at kontakten/profilen ikke er falsk? Det kunne være ved hjælp af specifikke billeder (med et skilt, hvor der er tegnet noget efter aftale eller står en besked), webcam (man kunne nærme sig skærmen fra siden, så den anden person ikke kan se eleven i webcam fra starten) eller lignende.
- Hvilke informationer ville i give/ikke give på nettet? Telefonnummer kan muligvis lede til adresse på krak.dk, mens en email uden navn eller andre kendetegn burde være ufarlig. Giv ikke fuldt navn eller adresse til nogen, du ikke kender i forvejen. Man kunne eventuelt have en "privat" email til familien og en mere offentlig email til msn-kontoen.
- Hvilke huskeregler kunne være fornuftige at have omkring mødet med en fremmed? Hvem tager man med, hvor mødes man, har man sikret sig at kontakten er et barn og ikke en voksen.

Emne 3: Tabt telefon/glemt at logge af - (video - "Pædoofilimistanken")

Hvis andre får adgang til personlig mail/FB-konto eller telefon kan en spøg hurtigt blive til mobning eller konflikt. Et uheldigt eller mobbende billede der bliver sendt eller uploadet, kan ofte være skyld i konflikter i klassen. Diskuter tabet af kontrol når der er trykket "send" eller "upload".

Spørgsmål til diskussion:

- Mange glemmer at logge ud eller tager telefonen ud af lommen. Har nogen af eleverne nogensinde set meget underlige beskeder eller statusopdateringer, hvor den sjove storebror var kommet forbi?

- Hvilke regler har eleverne for uploads af billeder, hvis nogen? Prøv at diskutere, hvad eleverne ville gøre, hvis der blev uploadet uønskede billeder af dem, og få snakket om hvordan man kan forhindre at uheldige billeder bliver uploadet.
- Har alle i klassen et digitalt kamera eller en kameratelefon? Hvordan aftaler man hvad billeder skal bruges til? Man kan udnytte at kameraerne viser billedet med det samme til at sikre god stil om billeder, eksempelvis ved at man altid viser billedet til den fotograferede, som så kan godkende.
- Viser billederne på nettet en anden person end den der møder i skolen mandag morgen? Opstil evt. et sort-hvidt pasfoto i forhold til et billede med fuld krigsmaling og kavalergang, og snak om hvordan billeder sender signaler.

Emne 4: Facebook og sociale netværk

FB-video 1: Antallet af FB-kontakter

Vores erfaringer siger, at langt de fleste i mellemskolen har en profil på Facebook, og at de fleste har rundet 100 kontakter i sjette klasse.

Spørgsmål til diskussion:

- Giver det popularitet at have mange venner på Facebook? Spørg ind til, hvor mange af Facebook-vennerne der også er venner i virkeligheden, og hvor mange der bare er løst bekendte. Der kan hurtigt opstå et ræs om at have flest venner på Facebook. Prøv at diskutere hvad det er der gør antallet af venner vigtigt.
- Er det muligheden for at følge med i alle de andres liv eller er det for at føle sig social, uden at være sammen, man bruger Facebook? De fleste kigger billeder, spiller små spil og bruger chat-funktionen, men hvad din klasse gør, kan have stor betydning for deres oplevelser på FB.

FB-video 2: Statusopdateringer

Alt hvad man skriver om sig selv er med til at give substans til et cyberselv billede, men er måske ikke lige relevant for alle kontakter. Der er måske et pres for at være vittig, grov eller vedkommende i sine statusopdateringer, som kan have mindre heldige resultater.

Spørgsmål til diskussion:

- Hvor meget vil man dele med resten af verden? Skriver eleverne alt i deres opdateringer, eller kun de ting, der også er interessante for andre. Hvis man giver sin mening til kende om alting, kan man måske også komme til at såre nogen.
- Er det altid lige interessant at gå på Facebook? Hvis der ikke sker noget spændende på fjernsynet, i huset, på nettet eller på telefonen, kunne man let begynde at kede sig.

FB-video 3: Aldersgrænse

Langt størstedelen af de 11-12-årige har en Facebook-profil. Aldersgrænsen på 13 år kan altså let omgås, men det giver heldigvis børnene en let pointe: Det er muligt at snyde med mange ting på nettet.

Spørgsmål til diskussion:

- Hvor mange færdes på hjemmesider, deres forældre ikke ved noget om eller har forbudt dem? Diskuter eventuelt hvorfor aldersgrænsen på FB på 13 år er blevet oprettet. Måske har eleverne selv en holdning til, hvilke ting på nettet der ikke er henvendt eller egnede til deres aldersgruppe.
- Hvad betyder det overstående spørgsmål for deres muligheder hvis de bliver udsat for noget ubehageligt? Det kunne eksempelvis være sværere for dem at spørge forældrene til råds, hvis de var gået ind på sider, de ikke måtte. Forhåbentlig har børnene en opfattelse af, at man altid kan gå til forældrene, men i modsat fald kunne læreren måske bruges?

FB-video 4+5: Facebooksandheder

Muligheden for at fremstå mere cool er oplagt, når man selv skaber sin profil på Facebook. Det kan let blive fristende for andre at punktere boblen eller at hævde sig selv ved at rakke ned på andre. Spørgsmålene handler om forholdet mellem cyberliv og det virkelige.

Spørgsmål til diskussion:

- Gør man sig sejere eller sjovere eller pænere på nettet end man er i virkeligheden? Det kunne diskuteres hvilke signaler man sender på nettet i forhold til hvad man signalerer i virkeligheden.
- Hvorfor er det sjovt at være en ridder eller en ork på nettet? En supermodel på goSupermodel? Diskuter forskellene mellem eleverne selv og deres profiler eller avatarer på nettet og muligheden for at være en anden på nettet. Hvad synes de er de største fordele eller ulemper ved at kunne gemme sig bag skærmen i forhold til det virkelige liv. Det kan sandsynligvis både være en befrielse at være ukendt og udømt på forhånd, men giver også risiko for at folk opfører sig skidt.

FB-video 6: Spil og quizzer

Udviklingen går mod mere og mere tid til spil og nettet, med mindre tid til sport eller lektier og mere stress som resultat. Det gør også at de skal være tilgængelige døgnet rundt, hvilket kan give stress når mobilen vibrerer under hovedpuden.

Spørgsmål til diskussion:

- Er der regler hjemme for hvor meget tid der må bruges på nettet? Find ud af hvor meget eleverne selv ville synes var for meget tid på nettet. Prøv også at diskutere om man altid bør være tilgængelig, eller om der er ting der kan vente til dagen efter.
- Hvor meget tid bruges på at spille, og hvor ofte foregår spillene over nettet? Diskuter de uendelige muligheder sammenholdt med begrænset tid, eventuelt med snak om at man aldrig kan nå at chatte med alle, læse alle nyhederne eller spille alle spil.